

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-214 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-52/1318-469
Karar Tarihi : 13.10.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Reşit GÜRPINAR,
Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Hakan Suat ÖLMEZ, Can SARIÇİÇEK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Sinema Meslek Birlikleri Güç Birliği
Ahmetbey Plaza No:10 K:5-6-7-8 Pangaltı Şişli/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : - Televizyon Yayıncıları

20 **E. DOSYA KONUSU:** Televizyon yayıncılarının mevcut hâkim durumlarını eser sahipleri ve bağlantılı hak sahiplerinin telif haklarını tek taraflı sözleşmelerle ortadan kaldırarak kötüye kullandıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

- 30
- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)'nin 42. maddesine dayanarak kurulan Sinema Oyuncuları Meslek Birliği (BİROY), BSB Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği (BSB), Film Yapımcıları Meslek Birliği (FİYAB), Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği (SİNEBİR), Sinema ve Televizyon Eseri Sahipleri Meslek Birliği (SETEM), Türkiye Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği (SESAM), Sinema Eseri Yapımcıları Meslek Birliği (SEYAP) ve Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği (TESİYAP)'nin eser sahipleri (senaryo yazarları ve yönetmenler) ve bağlantılı hak sahipleri (yapımcılar ve oyuncular) tarafından oluşturulan meslek örgütleri olduğu,
 - Adı geçen örgütlerin Kültür Bakanlığının onayı ile "Güç Birliği" adı altında bir protokol imzalayarak birlikte hareket etme kararı aldığı,
 - Bu kapsamda hedeflerinin çoğaltma, yayma, işleme, radyo, televizyon vb. yayınlardan doğan umuma iletim hakkı kapsamında ortaya çıkan ve FSEK kaynaklı telif haklarının takibi, tahsili ve üyelere dağıtımını olduğu,
 - Uygulamada televizyon yayıncılarının başta diziler olmak üzere sinema eserlerinin tamamının mülkiyetini FSEK'teki devir şartına uygun olarak ve fakat yasayı dolanarak, ticaret hukuku yöntemleri ile kendi üzerlerine aldıkları ve asıl eser sahiplerini telif haklarından ömür boyu mahrum bıraktıkları,
 - Televizyon yayıncılarının uygulamada yapımcıları taşeron (alt-işveren) gibi kullandıkları, fakat yapımcıların 4857 sayılı İş Kanunu anlamında alt-işveren
- 40

olarak değerlendirilmemeleri için yasayı da “kaset teslimi” anlaşmalar yaparak dolandırları, bu şekilde diziyi de ticaret hukuku çerçevesinde ürün alımı (kaset teslimi-dizinin alımı) tarzında satın aldıkları,

- Öte yandan yayıncıların, yapımcılarla yaptıkları bu sözleşmelerle aldıkları ürünün (dizinin) tüm risklerini ve sorumluluğunu yapımcıya yükledikleri,
- 50 – Ayrıca yayıncıların, söz konusu sözleşmelerle dizinin bitmiş olmasını ve tüm haklarının tüm eser sahiplerinden süresiz ve sınırsız olarak devralınmış şekilde kendilerine devredilmesini istedikleri,
- Bu şekilde aslında televizyon yayıncılarının bir dizinin bir kereye mahsus yayını için ödedikleri para karşılığında dizinin tüm telif hakkı sahiplerinin haklarını gasp ederek sınırsız ve süresiz olarak devraldıkları,
- Başta eser sahibi meslek birliklerinin kuruluşlarından bu güne kadar telif hakkı sahibi üyelerin televizyon ve diğer mecralarındaki yayınlarından hiçbir şekilde telif toplayamadıkları,
- 60 – Anlaşmaların doğası nedeniyle, olası hak takiplerinde tek muhatabın yine yapımcılar olarak kaldığı ve yayıncılara telif talebi nedeniyle dava ve takip yoluyla gidilemediği,
- Ancak, tek taraflı ve tüm hakları devreden söz konusu sözleşme metninin televizyon yayıncıları tarafından hazırlandığı ve dayatıldığı,
- Yayıncıların söz konusu sözleşme sistemine direnen yapımcılarla iş yapmadığı, meslek birliği üyesi oyuncuların haklarını devretmedikleri takdirde dizi projelerinde rol alamadığı, tüm haklarını devretmeyen senarist ve yönetmenlerin de yayıncılar tarafından dizi projelerinin dışına itildiği,
- Yayıncıların hâkim durumlarını, ekonomik ve teşkilat yapılarından kaynaklanan güçlerini kullanarak oyuncuların ve diğer telif hakkı sahiplerinin telif haklarını fiili uygulama yoluyla süresiz ve sınırsız devraldıkları,
- 70 – Bu durumun FSEK’in lafzına ve ruhuna aykırı bir durum olduğu ve rekabeti ortadan kaldırdığı

iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 02.05.2011 tarih ve 3335 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 23.05.2011 tarih ve 2011-2-214/İİ-11-196.HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 02.06.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 11-33/706-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 03.10.2011 tarih ve 2011-2-214/ÖA-11-196.HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu, 07.10.2011 tarih ve REK.0.16.00.00-110.02.02/568 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; başvuru konusu iddialar hakkında, 4054 sayılı Kanun’un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Dosya kapsamındaki başvurunun konusunu özetle, televizyon yayıncılarının sinema ve dizi gibi eserler üzerinde FSEK’ten kaynaklanan hak sahiplerinin telif haklarını

süresiz ve sınırsız şekilde devralarak FSEK düzenlemelerini dolandığı ve Kanun'dan doğan hakların talep edilmesi imkânını ortadan kaldırdığı iddiaları oluşturmaktadır. Bu çerçevede FSEK çerçevesindeki düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir.

90 **I.1. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu**

5846 sayılı FSEK'in 5. maddesine göre, "*Sinema eserleri, her nevi bedii, ilmi, öğretici veya teknik mahiyette olan veya günlük olayları tespit eden filmler veya sinema filmleri gibi, tespit edildiği materyale bakılmaksızın, elektronik veya mekanik veya benzeri araçlarla gösterilebilen, sesli veya sessiz, birbiriyle ilişkili hareketli görüntüler dizisidir*". Televizyon dizilerinin de Kanun'un ilgili maddesi çerçevesinde nitelendirilmesi mümkündür. Aynı Kanun'un 8. maddesine göre "*Bir eserin sahibi onu meydana getirendir*". FSEK kapsamında radyo ve televizyon kuruluşları komşu hak sahibi olarak nitelendirilmektedir.

100 Eser sahibinin manevi hakları, Kanun'un 14-16. maddelerinde "*umuma arz salahiyeti, adın belirtilmesi salahiyeti, eserde değişiklik yapılmasını men etme salahiyeti*" olarak belirtilmiştir. FSEK'in 20 ila 25. maddelerinde belirtildiği üzere, (a) işleme hakkı (md. 21), (b) çoğaltma hakkı (md. 22), (c) yayma hakkı (md. 23), (d) temsil hakkı (md. 24), (e) işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim hakkı (md.25), münhasıran eser sahibine ait olan mali haklardır.

FSEK'in 42. maddesi ile eser sahibinin ve komşu hak sahiplerinin haklarını korumak amacıyla meslek birlikleri kurulması öngörülmüştür.

110 Genel olarak meslek birliklerinin amacı, FSEK'in 52. maddesine uygun biçimde düzenlenmiş sözleşmelerle eser veya hak sahiplerinden mali hakları kullanma hak ve yetkilerini devralarak, Kanun'un 10. maddesine göre ilim-edebiyat eserlerinin ortak çıkarlarını korumak ve FSEK ile tanınmış hakların idaresini ve takibini, alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamaktır.

I.2. Değerlendirme

120 Dosya konusu başvurunun temelinde, televizyon yayıncılarının sinema ve dizi film gibi eserler üzerinde FSEK'ten doğan hakların talep edilmesini önleyici sözleşmeler kullandıkları ve Kanun'da yer alan düzenlemeleri dolandıkları iddiası yer almaktadır. Bu uygulama çerçevesinde televizyon yayıncılarının, Kanun'daki ve ilgili Kanun'la ilişkili diğer mevzuattaki düzenlemelere aykırı şekilde belirli ücretler ödemek suretiyle eserlerin yayın haklarını satın almak yerine, eserleri birer ticari mal gibi satın aldıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle ilgili mevzuat kapsamında hak sahibi olan tarafların, haklarını ileri sürmeleri engellenmiş olmaktadır.

Başvuru konusu bu uygulamaların kanuna karşı hile olarak nitelendirildiği görülmektedir. Esasen kanuna karşı hile, hukuk düzeninin yasakladığı hukuki veya ekonomik bir sonucu elde etmek için hukuk düzeninin geçerli kabul ettiği işlemlerin yapılmasıdır. Mevcut dosyada da FSEK kapsamında korunan eserler üzerinde hak sahibi olmak amacıyla Türk Ticaret Kanunu kapsamında nitelendirilebilecek ticari bir işlem gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

130 Kanuna karşı hileye bağlanan müeyyide, doktrindeki baskın görüşe göre, dolanlı olarak yapılan ve kanun tarafından yasaklanan işlemin tabi olduğu müeyyidedir. Bir eserin, eser sahibinin veya komşu hak sahibinin rızası alınmaksızın yayınlanması, FSEK'in 72. maddesi uyarınca suçtur ve hapis cezası ile ağır para cezası yaptırımına tabidir. FSEK uyarınca yasal telif yükümlülerinin meslek birliklerinden yazılı izin almaları ve tarifelerde belirlenen bedeli ödemeleri yasal bir zorunluluktur. Söz konusu

düzenlemelere tabi olmamak için yapılan diğer hukuki işlemlerin kanuna karşı hile olarak değerlendirilmesi durumunda FSEK'e tabi olarak işlem yapılması gerekecektir.

Dolayısıyla, başvuru konusu iddiaların taraflar arası sözleşmelerden ve ilgili mevzuattan kaynaklandığı anlaşıldığından, 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılabilecek herhangi bir işlem bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

140

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.